

ผลของโปรแกรมการสื่อสารของผู้ปกครองกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเรื่องเพศ
กรณีศึกษา: ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Effect of communication training program for guardian of lower secondary
school students on sex education Case study: Posadet Subdistrict
Mueang District Nakhon Si Thummarat Province

จรรยาภรณ์ จันทมาต^{1*}, คันธมาทน์ กาญจนภูมิ², เพ็ญมาศ สุขนธจิตต์³
Junyaporn Juntamat^{*}, Kantamaht Kanchanapoom², Penmat Sukhonthachit³

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์งานวิจัยเพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารใน 4 ทักษะ คือ การตอบคำถาม การสื่อสารเชิงบวก การฟัง และการเผชิญสถานการณ์ ของผู้ปกครองกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเรื่องเพศและหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครองกับทักษะการสื่อสาร โดยวัดผลก่อนและหลัง กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในพื้นที่กรณีศึกษา จำนวน 32 คน โดยเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ คือ บทบาทสมมติ แบบประเมินทักษะการสื่อสาร และการสนทนากลุ่มแบบกึ่งโครงสร้าง ผลการวิจัยหลังดำเนินการไป 1 สัปดาห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการสื่อสารดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากก่อนทักษะอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} = 1.74, 1.92, 1.94, 1.81 ตามลำดับ) โดยหลังทักษะเพิ่มเป็นระดับสูง (\bar{x} = 2.13, 2.13, 2.22, 2.03 ตามลำดับ) และทักษะการสื่อสารไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลจากการสนทนากลุ่ม สรุปว่าควรพาเยาวชนและผู้ปกครองเข้าร่วมอบรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศพร้อมกันเพื่อปรับทักษะการสื่อสารควบคู่กัน สรุปว่าทักษะการสื่อสารเป็นแนวทางเพิ่มความตระหนักและความสะดวกใจให้ผู้ปกครองปรับใช้กับเยาวชนทำให้เกิดความไว้วางใจในการปรึกษาปัญหาในเรื่องเพศ เป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรได้

คำสำคัญ: ทักษะการตอบคำถาม, ทักษะการสื่อสารเชิงบวก, ทักษะการฟัง, ทักษะการเผชิญสถานการณ์

¹ นักศึกษบัณฑิตวิทยาลัย หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

² ผศ. ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ประจำโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

³ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ประจำโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

* Corresponding author, E-mail: jb201052@hotmail.com

Abstract

This study aimed to compare the communication skill for guardian of junior high school students in sex before and after they join the program and to find the association between general characteristics and the communication skill in sex education. The participants are purposive guardian of lower secondary school students in case study field. The instruments were the role play, the evaluation form of communication skill and semi-structured focus group guidelines. The results showed that after program activity for a week, the four communication skills of participants here significant improved from moderate level at baseline (\bar{x} = 1.74, 1.92, 1.94, 1.81 respectively) to high level at the end study (\bar{x} = 2.13, 2.13, 2.22, 2.03, respectively) There were no statistical association between sex communication skill and general characteristics.

Keyword: Responsiveness skill, Positive communication skill, Listening skill, Solving problem skill

บทนำ

ในประเทศไทยมีสถิติการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชีย และเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากประเทศแอฟริกาใต้ ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2556 พบว่า ประเทศไทยมีแม่ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ในอัตราส่วนที่สูงถึง 52 คน ต่อ 1,000 คน สูงกว่าเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กำหนดไว้มาก ซึ่งไม่ควรเกิน 15 คน ต่อ 1,000 คน (สถิติการเกิดมีชีพของกระทรวงสาธารณสุข, 2552) นอกจากนี้อายุของคุณแม่วัยรุ่นก็ลดลงเรื่อย ๆ โดยในปี 2555 พบคุณแม่อายุน้อยที่สุด เพียง 10 ปีเท่านั้น และในกลุ่มมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกัน โดยเพิ่มจากร้อยละ 0.03 ในปี 2503 เป็นร้อยละ 0.46 ในปี 2556 จากข้อมูลสถิติการเกิดมีชีพของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า แนวโน้มสูงขึ้นอย่างชัดเจนจากอดีต คือ ร้อยละ 5.44 ในปี 2503 มาเป็นร้อยละ 16.8 ในปี พ.ศ. 2556 และแม้ว่าจะมีการรณรงค์ให้วัยรุ่นตระหนักปัญหาดังกล่าว แต่ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมยังเป็นปัญหาสำคัญเนื่องจากยังมีความรุนแรงของสถานการณ์ในระยะสิบปีมานี้ สถิติอัตราการคลอดในวัยรุ่นก็มีแนวโน้มสูงขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2556 ดังตัวเลขสถิติการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10 – 19 ปี ต่อการคลอดทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12.9 ในปี พ.ศ. 2546 เป็นร้อยละ 16.8 ในปี พ.ศ. 2556 (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2552) ซึ่งเด็กวัยนี้มีพัฒนาการทางด้านร่างกายและด้านเพศอย่างรวดเร็ว มีแรงขับทางเพศทางธรรมชาติ ต้องการอยากรู้อยากลองเรื่องเพศ (สมภพ เรื่องตระกูล, 2551) ดังนั้น เมื่อสภาพแวดล้อมและสังคมในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีตามกระแสโลกาภิวัตน์ วัยรุ่นสามารถเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้ง่าย ทำให้สถานการณ์พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงที่พบบ่อย คือ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร (สมภพ เรื่องตระกูล, 2551) ยังพบอีกว่าการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยในวัยรุ่นส่งผลต่ออัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์แล้วยังนำไปสู่การทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2553) จากสภาพดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงนโยบายที่นำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องเพศที่ผ่านมายังไม่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและพฤติกรรมสุขภาพของคนไทยในปัจจุบันซึ่งก้าวสู่ยุคการสื่อสารไร้พรมแดนและการตลาดที่โหมสร้างกระแสเรื่องเพศในเชิงธุรกิจการค้าหลากหลายชนิดที่มีกลุ่มวัยรุ่นเป็นเป้าหมายผ่านช่องทางของระบบการสื่อสารมวลชนในรูปแบบต่างๆ (กุลภา วจนสาระ, 2551) จากการศึกษาในาร่องในสภาพปัญหา ปัจจัย และสาเหตุที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นพบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ คือ การสื่อสารเชิงลบ ระหว่างครู บิดามารดา เยาวชนในเรื่องเพศ วัยรุ่นมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย วิกฤติของสภาพสังคมและเศรษฐกิจในครอบครัวและชุมชน หลักสูตรเพศศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับการรับรู้เรื่องเพศของวัยรุ่น (กิตติพงศ์ อุบลสะอาด และคณะ, 2552) บิดามารดาเป็นคนแรกที่ได้รู้จักและอยู่ใกล้ชิดมากที่สุด แต่การพูดคุยเรื่องเพศนับเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนมาก ต้องอาศัยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน จึงจะสามารถสื่อสารได้อย่างเข้าใจและนำไปสู่การสื่อสารที่สร้างสรรค์ จุดอ่อนในบทบาทของบิดามารดาที่ควรต้องใช้ศักยภาพจากประสบการณ์ชีวิตที่มีอยู่นำมาสร้างการ

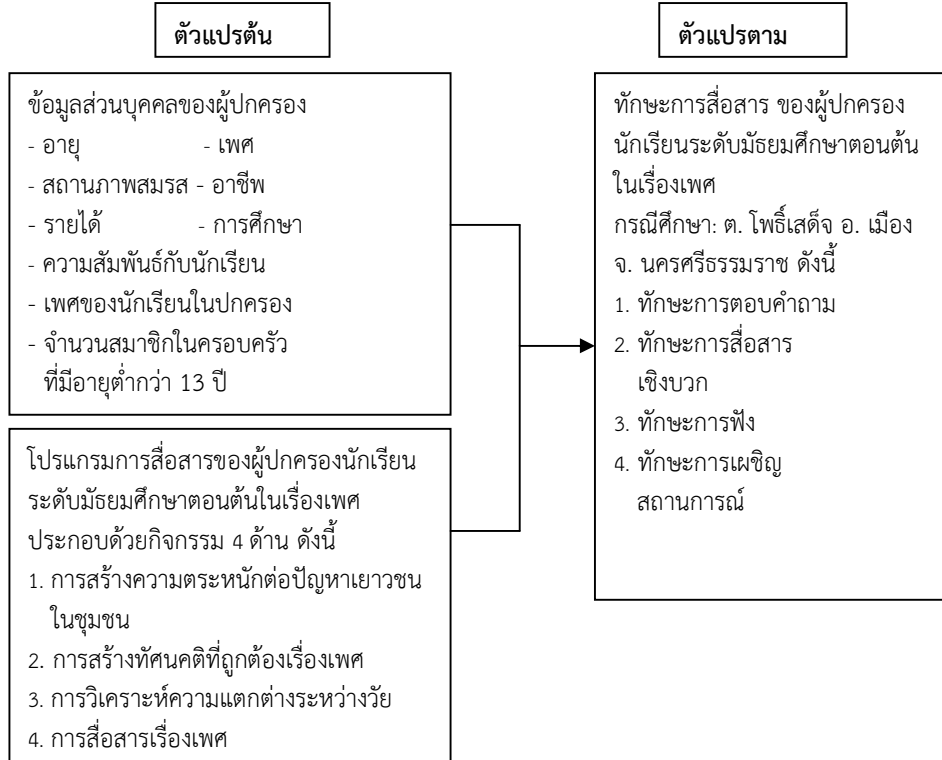
เรียนรู้และการปฏิบัติในเรื่องเพศ ซึ่งข้อมูลจากสารานุกรมเรื่องเพศวิถีในสังคมไทยกล่าวว่า บิดามารดาคนไทยส่วนใหญ่ไม่มีการสื่อสารในเรื่องเพศกับบุตร แต่มีการสื่อสารเรื่องเพศในกลุ่มเพื่อนสนิท บิดาส่วนใหญ่ไม่สื่อสารเรื่องเพศกับบุตรสาว และมารดาส่วนใหญ่ไม่สื่อสารเรื่องเพศกับบุตรชาย (ณัฐกานต์ อมาตยกุล, 2548) สภาพดังกล่าวจึงนับเป็นข้อจำกัดสำคัญในการสื่อสารด้วยวาจาระหว่างบิดามารดา และบุตรตามบริบทของสังคมไทย นอกจากนี้ บิดามารดาส่วนใหญ่ยังคงมีทัศนคติต่อเรื่องเพศว่าเป็นเรื่องหยาบ สกปรก ไม่เหมาะสมที่จะนำมาพูดคุยกัน ซึ่งการพูดคุยเรื่องเพศนับเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนมาก ต้องอาศัยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน จึงจะสามารถสื่อสารได้อย่างเข้าใจและนำไปสู่การสื่อสารที่สร้างสรรค์ แต่ที่ผ่านมาสังคมไทยยังปิดกั้นการสร้างการรับรู้เรื่องเพศมาอย่างยาวนาน ทำให้บิดามารดาขาดความมั่นใจในการสื่อสารหรือการตัดสินใจเลือกสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรในช่วงเวลาที่เหมาะสมได้ (ณัฐยา บุญภักดี, 2555) และนับเป็นจุดอ่อนในบทบาทของบิดามารดาที่ควรต้องใช้ศักยภาพจากประสบการณ์ชีวิตที่มีอยู่นำมาสร้างการเรียนรู้และการปฏิบัติในเรื่องเพศ จากงานวิจัยที่ศึกษาสามารถสรุปปัจจัยที่ทำให้มีการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในวัยรุ่นก่อนอายุ 20 ปี ได้มาจาก 4 สาเหตุ คือ 1) การสื่อสารเชิงลบระหว่างผู้ปกครองและเยาวชน 2) ผู้ปกครองเชื่อว่าลูกได้รับความรู้เรื่องเพศจากแหล่งอื่นโดยเฉพาะจากโรงเรียน ผู้ปกครองไม่จำเป็นต้องมาสอนอีก 3) วัยรุ่นได้รับแรงจูงใจจากสื่อมากมายจากอินเทอร์เน็ตที่ง่ายต่อการเข้าถึงมาก 4) ผู้ปกครองไม่มีความสะดวกในการพูดคุยกับวัยรุ่นเพราะถือว่าการคุยเรื่องเพศเป็นเรื่องน่าอาย ลูกยังไม่ถึงเวลาที่จะพูดคุยในเรื่องนี้ และไม่ทราบจะเริ่มต้นคุยเรื่องเพศกับลูกอย่างไร ซึ่งสาเหตุทั้งหมดจะเกี่ยวข้องกับการสื่อสารในเรื่องเพศ โดยเฉพาะการเพิ่มทักษะการสื่อสารให้กับผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งโดยผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมตามคู่มือการสื่อสารระหว่างบิดามารดา ผู้ปกครอง กับบุตรหลาน เพื่อส่งเสริมสุขภาพทางเพศในเยาวชน ขององค์การแพชมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมและประเมินทักษะการสื่อสารของผู้ปกครองนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเรื่องเพศ ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อสามารถนำไปใช้กับผู้ปกครองนักเรียนและให้เยาวชนมีพฤติกรรมทางเพศที่สามารถป้องกันและลดความเสี่ยงในการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรได้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของผู้ปกครองกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเรื่องเพศก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครองกับทักษะการสื่อสารในเรื่องเพศ

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การวิจัยผลของการสื่อสารของผู้ปกครองกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเรื่องเพศ มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีรูปแบบการวิจัยชนิดการทดลอง 1 กลุ่มโดยวัดผลก่อนและหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ระยะเตรียมการ

ขั้นที่ 1 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างและเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การจัดกิจกรรมตามโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศตามหลักสูตรการสื่อสารระหว่างบิดามารดา ผู้ปกครอง กับบุตรหลาน เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางเพศในเยาวชนขององค์การแพช

ขั้นที่ 3 จัดทำทละครให้กลุ่มเป้าหมายแสดงบทบาทสมมติเพื่อวัดทักษะการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครอง

ขั้นที่ 4 จัดทำเกณฑ์ประเมินทักษะ ซึ่งทำการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 2 ท่าน และ จากสำนักงานควบคุมโรคเขต 11 นครศรีธรรมราช จำนวน 1 ท่าน

ขั้นที่ 5 การตรวจคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด นครศรีธรรมราช จำนวน 2 ท่าน และ จากสำนักงานควบคุมโรคเขต 11 นครศรีธรรมราช จำนวน 1 ท่าน

2. ระยะจัดกิจกรรม ดำเนินการจัดกิจกรรมโดยทีมวิทยากรที่ผ่านการอบรมหลักสูตรจากสำนักงาน

สาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 3 ท่าน โดยจัดกิจกรรมตามโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศตามหลักสูตรการสื่อสารระหว่างบิดามารดา ผู้ปกครอง กับบุตรหลาน เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางเพศในเยาวชนขององค์การแพช

มีระยะเวลาตามหลักสูตรการอบรม 2 วัน ดังนี้

วันที่ 1 ดำเนินการทำกิจกรรมที่ 1 - 5 มีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมที่ 1 แนะนำตัวผ่านภาพ ใช้เวลา 30 นาที เพื่อให้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคุ้นเคยกับการแสดงความคิดเห็น และสำรวจความรู้สึกของตนเองต่อการเป็นพ่อเป็นแม่

กิจกรรมที่ 2 สำรวจชุมชน ใช้เวลา 45 นาที เพื่อทบทวนสถานการณ์เยาวชนในชุมชนของตน และตระหนักถึงปัญหาที่แวดล้อมเยาวชน ซึ่งพ่อแม่อาจไม่เท่าทัน โดยเฉพาะสถานการณ์เรื่องเพศ

กิจกรรมที่ 3 เส้นชีวิต ใช้เวลา 60 นาที เพื่อสร้างเข้าใจว่า “เรื่องเพศ” คือวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายและมีพัฒนาการตามธรรมชาติของแต่ละช่วงวัย และมีความหมายมากกว่า “การร่วมเพศ” ตระหนักว่า สังคม วัฒนธรรมมีส่วนในการกำหนดบทบาทความคาดหวังในเรื่องเพศของคนในแต่ละช่วงวัยและแต่ละเพศ เห็นความสำคัญของการเป็นพ่อแม่ต้องสื่อสารเรื่องเพศกับลูกมากขึ้น และตระหนักว่ายิ่งพูดเร็ว ยิ่งส่งผลดีต่อชีวิต

กิจกรรมที่ 4 เลิกข้าง ใช้เวลา 60 นาที เพื่อสำรวจการให้คุณค่า ทักษะ และความเชื่อของตนเองในเรื่องเพศ เปิดใจรับฟัง และตระหนักว่า แต่ละคนอาจมีความเชื่อและให้คุณค่าในเรื่องเพศแตกต่างกัน วิเคราะห์ผลของความคิด ความเชื่อเรื่องเพศ ที่มีต่อการสื่อสารและเลี้ยงลูก

กิจกรรมที่ 5 ย้อนรอยวัยรุ่น ใช้เวลา 45 นาที เพื่อทบทวนความรู้สึกของตนเองในวัยรุ่น และวิเคราะห์เปรียบเทียบ แต่ละยุคสมัย วิเคราะห์ช่องว่างระหว่างผู้ใหญ่กับวัยรุ่น และระบุวิธีการลดช่องว่างในการสื่อสารกับวัยรุ่น

วันที่ 2 ทบทวนการเรียนรู้ของวันแรก และ ดำเนินการทำกิจกรรมที่ 6 -10 มีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมที่ 6 เรื่องเพศของวัยรุ่น

6.1 เรื่องของแอน (กรณีศึกษา) ใช้เวลา 20 นาที เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้สึกถึงความซับซ้อนของสถานการณ์และปัญหาทางเพศของวัยรุ่น

6.2 คำถามเรื่องเพศ ใช้เวลา 60 นาที เพื่อสำรวจความรู้สึกของตนเองเมื่อเห็นคำถามเรื่องเพศของลูกวัยรุ่น สามารถเผชิญคำถามเรื่องเพศด้วยท่าทีที่เป็นมิตร

กิจกรรมที่ 7 เราทำแบบนี้กับบุตรบ่อยไหม ใช้เวลา 60 นาที เพื่อสำรวจวิธีการสื่อสารของตนเองกับบุตรหลานและคนในครอบครัว ตระหนักถึงผลกระทบของการสื่อสารในเชิงลบ หรือ การตำหนิ ฝึกการสื่อสารเชิงบวก ที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกถึงการแสดงความห่วงใย เห็นความสำคัญของการสื่อสารแบบสองทางว่าเป็นผลดีกว่าการสื่อสารแบบทางเดียว

กิจกรรมที่ 8 ฝึกฟังอย่างตั้งใจ ใช้เวลา 60 นาที เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ระบุองค์ประกอบของการฟังอย่างตั้งใจ ฝึกทักษะของการฟังอย่างตั้งใจ ตระหนักว่า “ทักษะการฟัง” เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสารสองทาง และทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างราบรื่น

กิจกรรมที่ 9 เจอแบบนี้.....ทำอย่างไรดี ใช้เวลา 45 นาที เพื่อฝึกทักษะผ่านสถานการณ์จำลองในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูก ฝึกการใช้คำถาม เพื่อเปิดโอกาสให้อธิบาย และฝึกท่าทีในการรับฟังอย่างเป็นมิตร

กิจกรรมที่ 10 สรุปการเรียนรู้ และประเมินผล ใช้เวลา 45 นาที เพื่อทบทวนคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการสื่อสารเรื่องเพศ แลกเปลี่ยนความเห็น ความรู้สึกจากการเข้าร่วมอบรม

3. การวิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ชั้นเตรียมการ

3.1.1 ติดต่อประสานงาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเพื่อจัดเตรียมกลุ่มเป้าหมายและใช้พื้นที่ในการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศตามหลักสูตรการสื่อสารระหว่างบิดามารดาผู้ปกครอง กับบุตรหลาน เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางเพศในเยาวชนขององค์กรแพทย์

3.1.2 เตรียมการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงรายละเอียดในการทำวิจัยและรับสมัครผู้มีความสนใจที่ต้องการและสนใจเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ชั้นดำเนินการ

3.2.1 นักกลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจในการเข้าร่วมโปรแกรม ขออนุญาต ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย ชี้แจงในเรื่องการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และ วัตถุประสงค์การสื่อสารเรื่องเพศ

3.2.2 ให้กลุ่มเป้าหมายแสดงบทบาทสมมติตามบทที่ได้จัดเตรียมไว้ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

3.3.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ระยะเวลา 2 วัน

3.3.4 หลังจากจัดกิจกรรมไปแล้ว 1 สัปดาห์ นักกลุ่มเป้าหมายมาเพื่อแสดงบทบาทสมมติบทเดิมอีกครั้งเพื่อเป็นการประเมินหลังการอบรม

3.3.5 วัดและประเมินผลทักษะการสื่อสารเรื่องเพศจากวิดีโอที่คนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และสรุปผลเชิงพรรณนาในการสนทนากลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนารายงานในรูปการแจกแจงความถี่ และ หาค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของ ทักษะการสื่อสาร ภายในกลุ่ม ก่อนและหลังการใช้โปรแกรม โดยใช้สถิติ paired t-test ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติ .05

4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคลกับทักษะการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะ แบบแยกองค์ประกอบและรายด้านโดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

4.4 การสนทนากลุ่มในเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ของทักษะการสื่อสารของผู้ปกครองกับนักเรียนในเรื่องเพศก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยก่อนทักษะอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.74, 1.92, 1.94, 1.81$ ตามลำดับ) หลังทักษะอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.13, \pm S.D = 0.21, \bar{x} = 2.13, \pm S.D = 0.18, \bar{x} = 2.22, \pm S.D = 0.20, \bar{x} = 2.03, \pm S.D = 0.16$ ตามลำดับ) * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง

ทักษะการสื่อสาร	\bar{x}		ระดับทักษะ		S.D	t	P-value
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง			
1. ทักษะการตอบคำถาม	1.74	2.13	ปานกลาง	สูง	0.21	-10.40	<0.01*
2. ทักษะการสื่อสารเชิงบวก	1.92	2.13	ปานกลาง	สูง	0.18	-6.42	<0.01*
3. ทักษะการฟัง	1.94	2.22	ปานกลาง	สูง	0.20	-8.12	<0.01*
4. ทักษะการเผชิญสถานการณ์	1.81	2.03	ปานกลาง	สูง	0.16	-7.89	<0.01*

2. ไม่มีทักษะใดที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลในด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ความสัมพันธ์กับนักเรียน เพศของนักเรียนในปกครอง และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลจากการสนทนากลุ่ม สิ่งที่ควรเพิ่มเติมจากกิจกรรมเพื่อให้ผู้ปกครองเกิดทักษะการสื่อสารในเรื่องเพศกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น สรุปได้ดังนี้ 1) ผู้จัดกิจกรรม ต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญ และมีจำนวนไม่มากเกินไป 2) วิธีการจัดกิจกรรม ควรพาเยาวชนและผู้ปกครองเข้ามาร่วมอบรมพร้อมกันเพราะจะได้มีการปรับทักษะการสื่อสารไปพร้อมๆ กัน เวลาที่เหมาะสมในการอบรม คือ 2 วัน 1 คืน ควรจัดนอกสถานที่ 3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ควรเป็นผู้ที่สมัครใจ ประมาณ 30 คน อายุของเด็กอยู่ระหว่าง 10 - 15 ปี และอายุผู้ปกครองไม่เกิน 70 ปี

จากการวิจัยครั้งนี้สรุปว่า ทักษะการสื่อสารเป็นแนวทางเพิ่มความตระหนักและความสนใจให้ ผู้ปกครองมาปรับใช้กับเยาวชนทำให้เกิดความไว้วางใจในการปรึกษาปัญหาในเรื่องเพศ สามารถป้องกันปัญหา พฤติกรรมเสี่ยงจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยที่ไม่เหมาะสมได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของผู้ปกครองกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเรื่องเพศก่อนและหลัง เข้าร่วมโปรแกรมฯ ทักษะการสื่อสารที่ทำการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย 4 ทักษะ คือ การตอบคำถาม การสื่อสารเชิงบวก การฟัง และการเผชิญสถานการณ์ พบว่า หลังร่วมโปรแกรมฯ ได้มีระดับทักษะในภาพรวมเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการยอมรับ สมมติฐานที่ตั้งไว้

สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ทักษะการตอบคำถาม ซึ่งเป็นการอธิบายหรือชี้แจงข้อสงสัยของผู้ปกครองกับนักเรียน จาก การศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่มีระดับทักษะเพิ่มขึ้นหลังจากร่วมโปรแกรมฯ คือ การตอบคำถามเรื่องเพศได้ ถูกต้องชัดเจนและครอบคลุมคำถาม การตั้งใจฟังคำถามด้วยท่าทีสบายๆ ไม่แสดงความกังวลและให้ความสำคัญใน การถาม และ การตอบคำถามแบบตรงไปตรงมากระชับและเข้าใจง่ายใช้คำศัพท์ที่สอดคล้องกับวัย ในองค์ประกอบ ที่ระดับทักษะไม่มีความแตกต่างกันทั้งก่อนและหลังร่วมโปรแกรม คือ การตอบคำถามแบบทันที และ วิธีแก้ปัญหา เมื่อตอบคำถามไม่ได้ ซึ่งยังมีการบอกรายละเอียดในการตอบคำถามและไม่มีวิธีการแก้ปัญหา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่ม ตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์ของการเข้ากลุ่ม และมีความคาดหวัง กระตือรือร้นในการสมัครเข้ามาเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรของตนเองให้มีคุณภาพมากขึ้น และประกอบกับเป็นการ ประเมินจากบทบาทสมมติ ทำให้การแสดงและนำเสนอไม่ไปตามธรรมชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มจรุตดา เจริญทวีทรัพย์ (2545), พรฤดี นิธิรัตน์ (2550), อรไท พิพิธพัฒนไพสิฐ, จินตนา แสงจันทร์ และคณะ (2551), บรรจง พลไชย (2554) ได้แสดงให้เห็นว่า แนวทางในการสอนเพศศึกษาที่เหมาะสมกับวัยรุ่น คือ การสอนโดยบิดา มารดาหรือสอนโดยญาติคนใกล้ชิด หรือครูอาจารย์ แพทย์และผู้เชี่ยวชาญและ วัยรุ่นแสดงความต้องการให้บิดา มารดาผู้ปกครองเป็นคนสอนเรื่องเพศศึกษาเนื่องจากความใกล้ชิดสนิทสนมกับบุตรและต้องสอนอย่างมีเหตุผลเข้าใจ บุตรใจเย็นและไม่ใช้อารมณ์ และวัยรุ่นต้องการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดา ได้รับความรักความอบอุ่น จากบิดามารดา เมื่อมีปัญหาในเรื่องต่างๆ ไป และปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ บิดามารดาก็ให้คำแนะนำ คำปรึกษาที่ดี

1.2 ทักษะการสื่อสารเชิงบวก เป็นการพูดออกไปเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกดี เกิดสัมพันธภาพที่ดี มีความ ไว้วางใจอยากสนทนาต่อ จากการศึกษาค้นคว้า องค์ประกอบที่มีระดับทักษะเพิ่มขึ้นหลังจากร่วมโปรแกรมฯ คือ การพูดคุยกับลูก ไม่มีการเริ่มต้นจากการตำหนิ ไม่มีการจับผิดและพูดขัดขึ้นมาในขณะที่ลูกพูดไม่จบ และ การใช้ คำถามที่สามารถบอกความรู้สึกให้แสดงความคิดเห็นและอธิบายเหตุผลในการกระทำเพื่อการพูดคุยอย่างราบรื่น ในองค์ประกอบที่ระดับทักษะไม่มีความแตกต่างกันทั้งก่อนและหลังร่วมโปรแกรม คือ การใช้คำพูดจะไม่มีในลักษณะ การแสดงความรู้สึกท้วงติง การบอกความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการเห็นจากพฤติกรรมของลูก และ แสดงให้ ลูกเห็นว่า เรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อที่จะบอกว่า ความเป็นพ่อแม่ มีความเอื้ออาทร ความผูกพัน ส่งผลให้พ่อแม่ใช้คำพูดเชิงบวก ในเรื่องการใช้คำหวังดี พูดชื่นชม และแสดงออกให้เห็นถึงความสนใจ ในเรื่องที่ลูกสงสัย สอดคล้องกับการศึกษาของ แผนงานสร้างเสริมสุขภาวะทางเพศ ปี 2553 พบว่า การสื่อสารที่ดีจะ ช่วยทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว ช่วยในการป้องกันปัญหาความอยากหรืออยากลองในวัยรุ่น อันจะนำไปสู่ พฤติกรรมที่เสี่ยงทางเพศ ดังนั้น การพูดคุยสื่อสารของพ่อแม่ จึงมีความสำคัญกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กชาย ถ้า ครอบครัวมีการสื่อสารทางเพศในครอบครัวมากกว่าจะส่งผลทำให้วัยรุ่น เกิดการรักนวลสงวนตัว มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก อายุมากขึ้น ลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ เมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวที่มีการสื่อสารทางเพศน้อย

1.3 ทักษะการฟัง เป็นการจับประเด็นใจความสำคัญให้ได้ว่าผู้พูดต้องการอะไร รวมทั้งมีความเข้าใจ อารมณ์และความคิดเห็นของผู้พูดด้วย จากการศึกษาค้นคว้า องค์ประกอบที่มีระดับทักษะที่สูงขึ้น คือ ผู้ปกครองมีความพร้อมในการการรับฟังจนจบ มีการแสดงท่าทีขณะฟังด้วยท่าทางที่สนใจ ทั้งสีหน้า สายตา และ มีการตั้งใจฟัง

ไม่พูดซ้ำขึ้นมา มีการทบทวนสิ่งที่ถูกพูดเป็นระยะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย์พร กฤษเจริญ และคณะ (2551) เป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนที่บุคลากรที่มีสุขภาพจะต้องพัฒนาศักยภาพของพ่อแม่ให้มีความสามารถในการสอนเรื่องเพศให้ตรงกับความต้องการของลูก มีความเข้าใจวัยรุ่น สามารถปรึกษาเรื่องเพศให้ลูกได้ เพื่อให้ลูกมีทักษะการใช้ชีวิตวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสมและมีสุขภาพทางเพศที่ดีต่อไป

1.4 ทักษะการเผชิญสถานการณ์ เป็นการตั้งสติจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม จากการศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่มีทักษะเพิ่มขึ้นหลังจากร่วมโปรแกรมฯ คือ การพร้อมรับสถานการณ์ไม่แสดงอาการตกใจกับเรื่องที่เกิดขึ้น และ การพูดคุยจนเกิดความไว้วางใจว่าลูกสามารถคุยได้ทุกเรื่องรวมทั้งในเรื่องเพศด้วย มีการเปิดโอกาสให้อธิบายและเข้าใจในธรรมชาติของวัยรุ่น มีการฟังเรื่องที่บุตรหลานเล่าให้จบ และ ตอบคำถามแบบกระชับตรงประเด็นใช้เวลาคุยไม่นาน หลังการสื่อสารสามารถจับประเด็นใจความสำคัญได้ ในองค์ประกอบที่ระดับทักษะไม่มีความแตกต่างกันทั้งก่อนและหลังจากร่วมโปรแกรม คือ การอธิบายถึงผลที่ตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์ จนเกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมขึ้น เช่น การเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ทั้งนี้ อาจมีเหตุผลจากการที่ผู้ปกครองไม่มีความกล้าที่จะอธิบายถึงวิธีป้องกันตนเองเพื่อให้มีความปลอดภัยจากการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การใช้ถุงยางอนามัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ ทิมรอด (2546) และงานวิจัยของ อรทัย พิพิธพัฒน์, จินตนา แสงจันทร์ และคณะ (2551) และงานวิจัยของ รัตนาพร อินทร์เพ็ญ (2551) ศึกษาเรื่องการพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศกับพ่อแม่เป็นปัจจัยที่ใช้ทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กชายได้ พ่อแม่เป็นบุคคลแรกที่จะสอนเรื่องเพศให้แก่ลูกโดยอาศัยจากประสบการณ์ของตนเองจะดีที่สุด

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครองกับทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ พบว่า ไม่มีทักษะใดที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ความสัมพันธ์กับนักเรียนเพศของนักเรียนในปกครอง และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. สรุปจากการสนทนากลุ่ม ควรพาเยาวชนและผู้ปกครองเข้าร่วมอบรมพร้อมกันเพราะจะได้มีการปรับทักษะการสื่อสารไปพร้อม ๆ กัน ระยะเวลาที่เหมาะสมในการอบรม คือ 2 วัน 1 คืน นอกสถานที่เพื่อเป็นการป้องกันการขาดการอบรมในวันที่ 2 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นผู้ที่สมัครใจ ประมาณ 30 คน อายุของเด็กอยู่ระหว่าง 10 -15 ปี และอายุผู้ปกครองไม่ควรเกิน 70 ปี ส่วนใหญ่ผู้ปกครองจะดักเตือนลูกในเรื่องการติดยาเสพติด และพฤติกรรมอื่น ๆ ปัญหาของวัยรุ่นที่พ่อแม่เป็นห่วงและหนักใจมากที่สุด คือ ปัญหา ยาเสพติด รองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับเพศศึกษาของวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านการปฏิบัติ หน่วยงานสาธารณสุข สถานศึกษาในพื้นที่ และผู้เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการจัดการสื่อสารเรื่องเพศกับผู้ปกครอง เพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันในการให้เยาวชนมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม และลดอัตราการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรได้

2. ด้านนโยบาย ในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐได้เห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรโดยมีการทำงานในรูปของเครือข่าย ลงมาสู่ชุมชนโดยอาศัยการมีส่วนร่วมทุกภาคีเครือข่ายในรูปของนโยบายอำเภอการอนามัยเจริญพันธุ์ ซึ่งเป็นการทำงานที่ให้ชุมชนร่วมกันคิดวางแผนและ ร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่นโดยทุนในชุมชน ตามศักยภาพของชุมชน เพราะจากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมพบว่า ในการป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมนั้น การจัดกิจกรรมโครงการกับวัยรุ่นอย่างเดียวไม่ประสบความสำเร็จ ต้องมีการทำงานร่วมกัน กับ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน โดยเริ่มต้นจากการปลูกฝังทักษะการสื่อสารเรื่องเพศกันในครอบครัวเป็นลำดับแรก

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ อุบลสะอาด, ผาสุข แก้วเจริญตา, ธวัชชัย นาคสนอง, สุธีร์ บัวพิมพ์, เสาวลักษณ์ สุกใส และ เดโชพล ทองก้อน. (2552). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของครอบครัว เยาวชน และโรงเรียนในการป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์และเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยของวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. โครงการสำนักประสานงานการวิจัยและพัฒนาเฉพาะพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- กุลภา วจนสาระ. (2551). มีเรื่องเพศแบบไหนในห้องสมุดและข่าว: หนังสือ เอกสารวิชาการ ข่าว และบทความ ในฐานข้อมูลสุขภาพทางเพศ. กรุงเทพมหานคร: ตุลาคม.
- ณัฐยา บุญภักดี. (2555). “แผนงานสร้างสุขภาพทางเพศ.” มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง (Online). <http://talkaboutsex.thaihealth.or.th>, 25 กรกฎาคม 2559
- บรรจง พลไชย. (2554). พฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียน มัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองนครพนม. วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตร์ คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า. 28, 230-237.
- มธุรดา เจริญทวีทรัพย์. (2545). แนวทางในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญา นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตรพัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนพร อินทร์พิชญ์. (2551). การเรียนรู้เรื่องเพศกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทย. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยประชากรและสังคม) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รายงานสถิติการเกิดมีชีพของกระทรวงสาธารณสุข. (2552). “สถานะการตั้งครรภ์และการคลอดบุตรก่อนวัยอันควร พ.ศ. 2540 – 2551”. (Online). <http://childpregnancy.m-society.go.th>, 19/10/52.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2552). “สถานการณ์ทางสังคม 10 เรื่องเด่น 10 เรื่องที่รุนแรง ประจำปี 2558.” ใน **ส่วนที่เกี่ยวข้องกับปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.** (2552). (Online). m-society.go.th/ebook/uploads/doc/magazine, มกราคม 2558.
- สมภาพ เรื่องตระกูล. (2551). จิตเวชเด็กและวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการ พิมพ์.
- สุรีย์พร กฤษเจริญ, กัญจนี พลอินทร์, ฐิติพร อิงคลาววงศ์, จรรย์ ศรีทวีวัฒน์. (2551). “การสอน เรื่องเพศของพ่อแม่ ตามความต้องการการเรียนรู้ของลูก.” สงขลานครินทร์เวชสาร. 26(มกราคม – กุมภาพันธ์), 61- 68.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). **รายงานสถานการณ์ประชากรไทย ปี 2556 แม่วัยใส่ความท้าทายของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น.** สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2553). “อายุเฉลี่ยเพศสัมพันธ์ครั้งแรก.” เอกสารประกอบการอบรม. ผู้ให้บริการที่เป็นมิตรกับวัยรุ่นและเยาวชน. (Youth Friendly Health Providers); 2.
- องค์กรแพธ (2554). **คู่มือการจัดกิจกรรม การสื่อสารระหว่างบิดามารดา ผู้ปกครอง กับบุตรหลาน เพื่อส่งเสริมสุขภาพทางเพศในเยาวชน.** กรุงเทพมหานคร: บุเลติน จำกัด.
- อรไท พิพิธพัฒน์ไพลีฐ, จินตนา แสงจันทร์และคณะ. (2557). “การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในเยาวชน (Adolescents)”. (Online). <http://www.nno.moph.go.th>, 12 มีนาคม 2557.
- อรพรรณ ทิมรอด. (2546). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของบิดาในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่บุตรชายวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. วิทยาศาสตร์ (อนามัยครอบครัว) มหาวิทยาลัยมหิดล.